

TILIA PÅ DE VILDE VOVER

Foto: Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter

I forbindelse med testsejladserne i august-september fik Tilia for alvor sin dåb, da hun var ude på Alssund i næsten en meter høje bølger. Læs om testsejladserne på side 2.

Medlemsmøder.

Vi genoptager de månedlige medlemsmøder, som sædvanlig 1. mandag i hver måned. De foregår på Lindeværftet og starter kl. 19.30.

Mandag, den 2. oktober, år 2000

Mandag, den 6. november, år 2000

Mandag, den 4. december, år 2000 (Gule Ærter?)

Mandag, den 5. februar, år 2001 (inklusive generalforsamling)

Mandag, den 5. marts, år 2001

På mødet 6. november vil Max Winner fra Vikingskibshallen og Fenger fortælle om resultaterne fra afprøvningsene. Ligeledes vil Nadia Haupt fra Marinarkæologisk Forskningscenter vise video optaget under afprøvningsene. Såvel resultaterne som videoen vil formodentlig være foreløbige og altså ikke endeligt redigerede.

På møderne rapporterer de forskellige grupper som sædvanlig om aktiviteter og planer til åben diskussion.

Med venlig hilsen
Valbjørn 5. sept. 00

31. august til 3. september blev der lavet testsejladser med Tilia i samarbejde med Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter og dragebådsklubben Viking. Den planlagte tur med Tilia til Stevningnor måtte desværre aflyses på grund af vejret.

Af Knud V. Valbjørn

I tidsrummet 31. august til 3. september er Tilia blevet afprøvet i samarbejde med Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter (NMF). Fenger var koordinator fra laugets side, medens Nadia Haupt var koordinator fra NMF. Max Winner fra Vikingeskibshallen var den udøvende kraft i afprøvningserne vedrørende planlægning, styring og rapportering. Herudover deltog Fred Hocker fra NMF.

Fra Nationalmuseets Oldtids-samling deltog Flemming Kaul.

Og endelig men ikke mindst var der to hold professionelle padlere.

31. august og 1. september padlede 4 mand fra Nybro-Furåens og Esrums kano- og kajakklubber sammen med en række laugsmedlemmer, der kunne holde fri, medens Tilia 2. og 3. september blev padlet af et hold fra dragebådsklubben Viking.

Alle udgifter i forbindelse hermed blev afholdt af NMF i overensstemmelse med vor samarbejdsaftale.

I det efterfølgende er fortalt om afprøvningserne i kort og løs form. En dybere analyse og en mere seriøs rapportering vil tage adskillige måneder.

Imidlertid vil Max Winner og Nadia Haupt fortælle og vise videooptagelser på vort planlagte medlemsmøde 6. november.

Onsdag, den 30. august mødtes en række medlemmer med Max og Nadia på Lindeværftet for at plan-

Lørdag var det endnu stille vejr i Dyvig

Foto: Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter

lægge forløbet. Ligeledes fik vi en første instruktion i padleteknik.

Torsdag, den 31. august mødtes vi på Lindeværftet kl. 8 for at køre Tilia til Dyvig og søsætte hende. Det gik forbløffende hurtigt, og før kl. 9 lå Tilia ved flydebroen i Dyvig Bådelaug. En række engelske arkæologistuderende, der som sædvanlig gravede på Nordals, hjalp med at bære båden. Det nye hejseværk fungerede perfekt.

Om formiddagen sejlede vi rundt og øvede os i padleteknik og i styring. Vi var en tur inde i bunden af Mjelsvig. På tilbageturen lagde vi til ved Johannes Diedrichsens bro i Oldenor.

Om eftermiddagen foretog vi en række trækforsøg, hvor Tilia blev trukket af Valbjørns båd, Albatros. Resultaterne var ikke gode ved højere hastigheder på grund af friktion i en blok og en for kort hanefod. Vi sejlede nogle hastighedsforsøg med en maksimal hastighed på 5.4 knob.

Vi foretog nogle sejladser, hvor en paddelbevægelse blev videofotograferet ved hjælp af et sindrigt arrangement anbragt på båden. Dette arrangement gav samholdende målinger af paddelposition og tid. Resultater kendes endnu ikke.

Der blev holdt vagt ved båden om natten

Fredag, 1. september mødtes vi i Dyvig kl. 0930.

Vi startede dagen med en dram fra en flaske, der efter sigende netop var blevet udgravet og tolket at stamme fra Oldtiden. Den skulle indeholde en blanding af okseblod og gæret honning. Da vi havde fået det bedre, gik vi ombord.

Vi sejlede en tur ud i Stegsvig og vendte ved den sydlige pynt (ved Lynge). Vi sejlede indad igen og gjorde landgang på indersiden af Stegsgaftangen. Her spiste vi frokost. Dernæst sejlede vi ind til broen, afmønstrede et par medlemmer og drak kaffe.

Om eftermiddagen sejlede vi ud og placerede to bøjler, der skulle anvendes som mærker ved hastighedsprøverne de næste to dage. Banen blev ca. 1000 m.

Dernæst foretog vi en række drejeforsøg. Her afprøvede vi en metode at måle drejningsvinkelen på, nemlig ved at videofotografere visningen af en GPS-navigatør. Resultater kendes endnu ikke.

Ved firetiden lagde vi til ved broen, hvor vi fik kaffe og kage.

Der blev holdt vagt ved båden om natten.

Disse to dage, hvor kanofolket sammen med en række medlemmer deltog i sejladserne, lærte os

meget om padling. Jeg tror tilmed, at vi lærte at padle i takt.

Tilia var betydelig mere utæt, end den havde været på Gudena-turen, selv efter to døgn i vandet.

Lørdag, den 2. september mødtes vi kl. 0930. Samtidig svingede bussen med dragebådsfolket op foran broen, inklusiv ægtefæller og børn, 50 personer i alt.

Efter en introduktion fra Nadia og Max blev de aktive afført deres sko og blev vejjet.

De havde alle et lille sædetæppe med til at sidde på, en smart ide til efterfølgelse.

JydskeVestkystens reporter og fotograf interviewede og tog billeder, blandt andet af Jørn Anders' fødder.

Ca. 1030 sejlede Tilia af sted bemandet med dragebådspadlere, mens Albatros gjorde sig klar til et nyt slæbeforsøg. Ombord på Albatros var Hocker, Kaul, Nadia, Fenger, en dragebådsfotograf og undertegnede.

Vi mødtes midt i Dyvig og linen blev kastet over til Tilia. I en halv time blev der foretaget slæbeforsøg, hvor samtidige værdier af trækraft og hastighed blev noteret.

Vi kunne opnå stabile tilstande for hastigheder mellem 3.5 og 7.1 knob og fik noteret ca. 25 sæt værdier.

Så kastedes slæbelinen los og Tilia foretog en række hastighedssejladser, medens Albatros forsøgte at følge med. På en af disse ture nåedes hastigheden **8.2 knob**.

Over de 1000 m. bane sejlede et af gennemløbene med en gennemsnitsfart af 7.9 knob efter sigende. Ombord var også trommeslageren, der sad foran spant 10 med ryggen til sejlrerningen.

Det var planen at sejle af sted til Stevningnor ved 3-tiden til en fest i Stevningnor Bådelaug's klubhus.

Formanden for rederiets bestyrelse havde løbende fulgt vejr-

udsigten, der fortsat truede med hård vind til kuling fra nord om søndagen, hvor Tilia efter festen og overnatning skulle returnere til Dyvig. Kl. 1330 besluttede han at aflyse denne "havsejlad".

Det vakte stor skuffelse hos mange, ikke mindst hos mandskabet i båden fra Stevningnor, der var sejlet herop for at være ledsagebåd.

Det gav imidlertid mulighed for at foretage nogle yderligere testsejladser.

Efter frokost sejlede en "turist-tur" med Fred Hocker, Flemming

Fart over feltet på Allsund

Foto: Nationalmuseets Marin-arkæologiske Forskningscenter

Kaul samt nogle ægtefæller og børn.

Imens sejlede vi ud i bådelaugets jolle og flyttede en af bøjerne, således at banen blev forkortet til ca. 500 m.

Med det totale mandskab ombord igen blev foretaget yderligere hastighedsforsøg på den forkortede bane.

Endelig blev der foretaget en række manøvreprøver.

Kl. 1630 kørte padlerne op til Lindeværftet for at se det.

Kl. 18 mødtes vi alle i Stevningnor, transporteret derved i biler og bus. Sidstnævnte havde nogle vanskeligheder på grund af den snævre vej.

Her havde en gruppe medlemmer opstillet et tilstødende telt til det lille klubhus, hvor de diskede op med stegt vildsvin, salat, vin og øl.

Efter middagen sejlede Fritz Müller med hustru over noret og spillede en række melodier på harmonika, jagthorn og mundharpe. Der blev sunget til og en række taler fra de forskellige grupper gav udtryk for glæden ved sejl- og festarrangementet.

Ved ti-tiden brød vi op.

Der var vagt ved Tilia i Dyvig aften og nat.

Søndag, den 3. september mødtes vi kl. 0930 ved båden. Vejr-meldingen havde ikke overdrevet vindstyrken. Derudover havde det regnet voldsomt om natten, så Tilia måtte øses med en pøs. Det var blevet besluttet at sejle en hårdtvejrstur ud i Stegsvig og Als-fjord. Da motoren på Albatros dagen før havde gjort lidt knuder, måtte vi anvende bådeklubbens motorjolle som ledsage- og foto-båd. Den viste sig at være noget mindre sødygtig end Tilia.

Tilia sejlede ud til Lønsømaj og lidt mod nord mod bølgerne, hvorefter den vendte om og returnerede til broen.

Mandskabet kom euforiske i land. Det havde været en kraftig og spændende tur. Tilia klarede

bølgerne, der skønnedes at være 1 m. høje, i fin stil. Vand kom der ikke ind over rælingen, men når Tilia red på en bølgetop piblede vandet ind ved syningerne.

Med bølgerne havde farten igen været over 8 knob.

Efter frokosten tog mandskabet en præsentationsrunde i Dyvig, hvor mange laugsmedlemmer var mødt op for at se en professionel båd håndteret af et professionelt mandskab.

Efter et par sprint med en kudence på 65 tag pr. minut, sejlede båden hen til ophalerslidsken ved roklubben. Her bar mandskabet Tilia op på det tørre efter 77 timer i vandet. Kranen kom igen til sin ret, og snart efter rullede vogn med båd op til Lindeværftet, trukket af laugsmedlemmer og dragebådssejlere.

Snart dukkede resten af "gæsterne" op. Vi drak øl, snakkede om den store oplevelse, det havde været for os alle, og til sidst så vi nogle udklip af videoen, taget under hårdtvejrsejladsen.

At se Tilia svæve ud af en bølge med den forreste tredjedel af båden fri af vandet, var en stor oplevelse. Tanken om, hvordan det ville være gået, hvis vi ikke havde haft spændtovet, kan give kuldegysninger.

Vi tog afsked med hinanden, alle enige om succesen ved de fire dages aktiviteter. Max mente, at man næste år burde tage en tur rundt om Als, for at klargøre Tilias rolle som et strategisk, langtrækkende våben.

Nogle erfaringer.

Der er opsamlet en stor mængde observationer ved dette møde mellem båden og et professionelt mandskab. Disse vil nu blive bearbejdet i detaljer.

Nogle få kan nævnes her:

Padlerne til spant 1, 2, 9 og 10 er for korte. (Vi har allerede planlagt at fremstille 4 padler, der er 20 cm. længere og 4 padler, der er 15 cm længere end vor standardpad-del.

Bladet på padlerne skal skærpes,

således at padlen lettere kan trækkes op ad vandet.

Styreåren fungerede godt, mens dens befæstelse surret til kølhornets rod gav voldsomme hvirvler. Kaul foreslog at flytte den længere bagud. På nogle helleristninger fra Keltisk Jernalder sidder den henne ved yderste låseplade!

Bundbrædderne bør befæstes bedre, og vi må finde en metode at fastgøre de brede bundbrædder på, så de dækker bunden. Der må udformes et bundbrædt til støtte for spant 10's padleres fødder.

Vi må anskaffe os **en tromme**.

Skal der foretages forsøg i næste sæson bør **måleudstyret** forbedres og udbygges. Dette bør ske i god tid. Blandt andet bør vi montere en kraftcelle i stræktovet, så vi kan aflæse varierende træk i tovet. En målestation, hvor alle målte værdier kan aflæses samme sted, ville være en ideel metode.

Afslutning.

Det ligger ikke i laugets kultur at rose enkeltpersoner for et godt stykke arbejde. Imidlertid kan vi godt ønske de mange medlemmer, der havde tid og lyst til at deltage i aktiviteterne, tillykke med resultatet. Et stort arbejde blev udført de fire dage.

Vi takker NMF, kanoklubberne og dragebådsklubben for et godt samarbejde og en kraftig indsats.

Tanken at anvende et professionelt mandskab for at afklare Hjortspringbådens egenskaber har vist sig at være rigtig. Videnskaben har nu fået et klarere billede af mulige anvendelser af båden i oldtiden. **Herved er vort arbejde med at bygge båden steget betydeligt i værdi.**

Som det kan ses af horisonten lå fotografens jolle ikke så stabilt i vandet som Tilia

Foto: Nationalmuseets Marin-arkæologiske Forskningscenter

Julekort!

Som den flittige læser af vort Nyhedsbrev vil vide, har vi fået fremstillet 5 forskellige kort til salg på Lindeværftet. Kortene sælges i en lind strøm og bidrager derved til laugets indtægter.

Selv om vore egenindtægter formodentlig vil nå et rekordniveau i år 2000, er vi stadig i pengenød.

Der skal hele tiden bruges penge til de materialer, der indgår i det arbejde, en række medlemmer løbende udfører for at forbedre Lindeværftet.

Der gives her en mulighed for, at alle medlemmer kan støtte de aktive's arbejde, nemlig at erstatte de sædvanlig indkøbte julekort (gran og nisser) med laugets egne kort, der viser Tilia på vandet.

Laugets tilbyder alle medlemmer at købe disse kort til 80% af udsalgsprisen, hvis der købes for mindst 50 kr.

De medlemmer, der kommer på Lindeværftet, kan blot tage så mange kort af de forskellige typer som de ønsker, udregne den samlede pris inklusiv rabatten, føre beløbet ind på den fremlagte liste og lægge pengene i "Kirkebøssen".

For medlemmer, der ikke kommer på Lindeværftet, kan kortene bestilles hos J.J. Kjær Rasmussen, der så vil sende kortene sammen med en opkrævning, der også omfatter porto.

Adressen er:

J.J. Kjær Rasmussen

Kirsebærhaven 39

DK-6430 Nordborg

Tlf 74 45 06 27

E-mail: bonne@post9.tele.dk

K.V.Valbjørn

Alm. brevkort (10x15 cm)

- 1: Sejlads i Dyvig (Sort-hvid)
- 2: Maleri af Birgit Valbjørn (Farver)
- 3: Sejlads i Dyvig (Farver)

Pris: 3 kr.

Dobbeltkort i højglans

(15x21 cm)

Billede fra sejlads på Nordborg Sø
Med en kort tekst om båden og laugets på bagsiden. Teksten står på dansk, tysk og engelsk.

Pris: 10 kr.

Fåes også som alm. brevkort på højglanspapir (10,5x15cm)

Pris: 5 kr.

Vi kan også anbefale vores bog

**Tanker om Hjortspringfundet og Als i
keltisk jernalder**

som en julegave

Den er skrevet af Birgit Valbjørn og Valdemar Dreyer og udgivet af Hjortspringlaugets Forlag den 5. juni 1999.

Bogen er på 80 sider i A5-format

Pris: 80 kr.

Den kan købes hos

J. J. Kjær Rasmussen (74 45 06 27),
Knud Skov Rasmussen (74 45 10 75),
på Lindeværftet, Nordborg Bibliotek eller
Kvickly Nordborg.

Kursus for medlemmer,

der eksempelvis ønsker at være bedre rustede til at modtage gæster i Lindeværftet.

På det udvidede bestyrelsesmøde i juni blev der fremsat ønske om at laugget afholdt en slags kursus, hvor nogle af de gamle medlemmer fortalte om fundet, ideen til projektet, opbygning af laugget, bygningen af båden, arbejdet i grupperne, bogen og meget andet.

Udover at formidle den viden de gamle og meget aktive har, skal formålet være, at få noget af den entusiasme mange oplever, vi har erhvervet, bredt ud til især nyere medlemmer.

Der arbejdes med planer.

På nuværende tidspunkt kan jeg fortælle, at det er tanken at afvikle projektet i februar-marts.

Der vil blive lejlighed til at komme nærmere ind på planerne på medlemsmøderne i de kommende måneder. Intet er endeligt fastlagt, så der er mulighed for alle til at få indflydelse. Kom endelig med ønsker, meninger, forslag.

J. J. Kjær Rasmussen.

SIDEN SIDST

MØDELOKALE

Inden sommerferien fik vi lagt fliser i mødelokalet, og siden er der blevet lavet den sidste finish med fodlister og lignende. Det eneste der efterhånden mangler er at få lavet el-installationerne helt færdige.

HEJSEVÆRK

I artiklen om prøvesejladserne omtales et hejseværk til søsætningen. Det er et hejseværk vi har fremstillet til at løfte båden af og på vognen, fordi båden ved de tidligere sejladser altid har fået en hård medfart når den skulle af og på båden.

Hejseværket fungerer ved at der stilles et stativ ind over hver ende af båden. De stropper båden normalt hænger i på vognen bliver så sat fast i stativet. Båden løftes så vha. af to taljer så højt op at vognen kan trækkes ud under båden, som så kan sænkes ned på 4 bildæk. Når båden først er af vognen kan besætningen rimeligt nemt bære båden ud i vandet vha. af vores brandslanger.

Som det fremgår af artiklen virkede hejseværket efter hensigten.

NÆSTE NYHEDSBREV

Det næste nyhedsbrev udsendes i december og eventuelle indlæg skal være indsendt ultimo november. Indlæg sendes til Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg (LSAndersen@mail.tele.dk)

SMEDJE

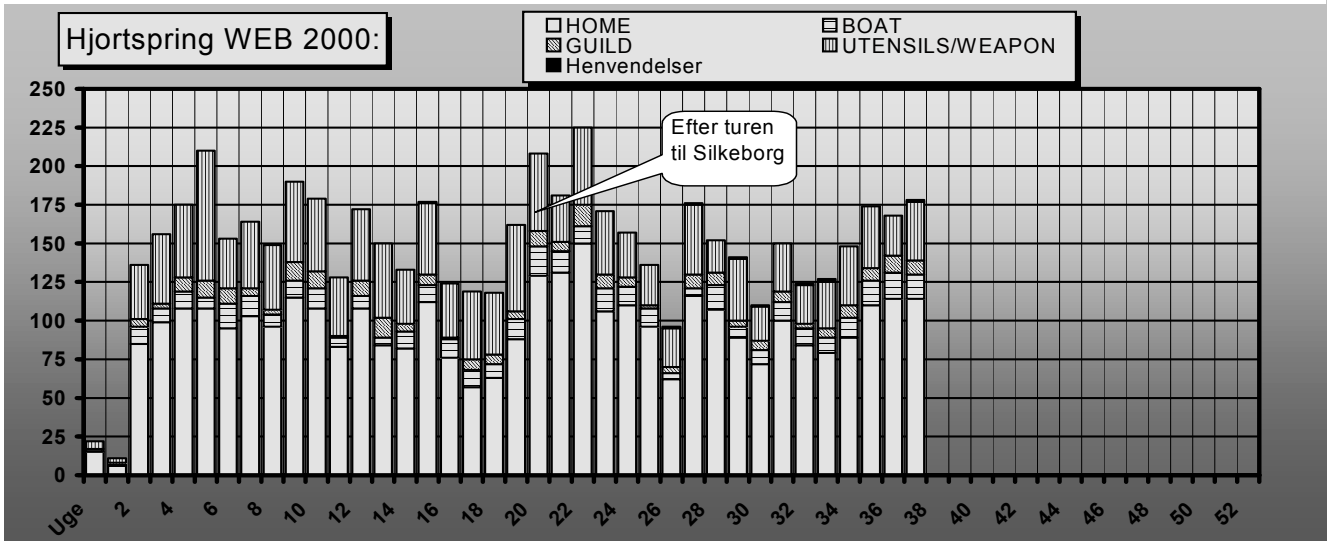
Smedegruppen arbejder sammen med andre medlemmer på at få klargjort esserne, så de kan blive monteret i smedjen. De bliver dejligt når smedjen bliver færdig, så smedegruppen kan komme til at arbejde i Lindeværftet ligesom resten af laugget, men det kommer til at tage en rum tid endnu, da vi først skal have skaffet penge til at lave en brandmur mellem værftet og smedjen.

NAVNE OG ADRESSER

Formand:	Knud V. Valbjørn, Oldenorvej 1, Dyvig, 6430 Nordborg tlf. 74 45 15 83
Næstformand:	J. J. Kjær Rasmussen, Kirsebærhaven 39, 6430 Nordborg tlf. 74 45 06 27
Kasserer:	Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg tlf. 74 45 64 49
Sekretær:	Erik Longfors, Runevænget 2, Guderup, 6430 Nordborg tlf. 74 45 88 11
Øvrige bestyrelse:	Jørn A. Jørgensen, Stolbrogade 45, 6430 Nordborg tlf. 74 45 85 03 N. P. Fenger, Søbakken 14, 6430 Nordborg tlf. 74 45 04 30 Jørgen Jessen, Ugebjergvej 25, Svenstrup, 6430 Nordborg tlf. 74 45 63 74
PR:	Knud Skov Rasmussen, Ulbjerggade 32, 6430 Nordborg tlf. 74 45 10 75
Redaktion:	Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg tlf. 74 45 64 49
Lindeværftet:	Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg
Internet:	http://home6.inet.tele.dk/hjortspr

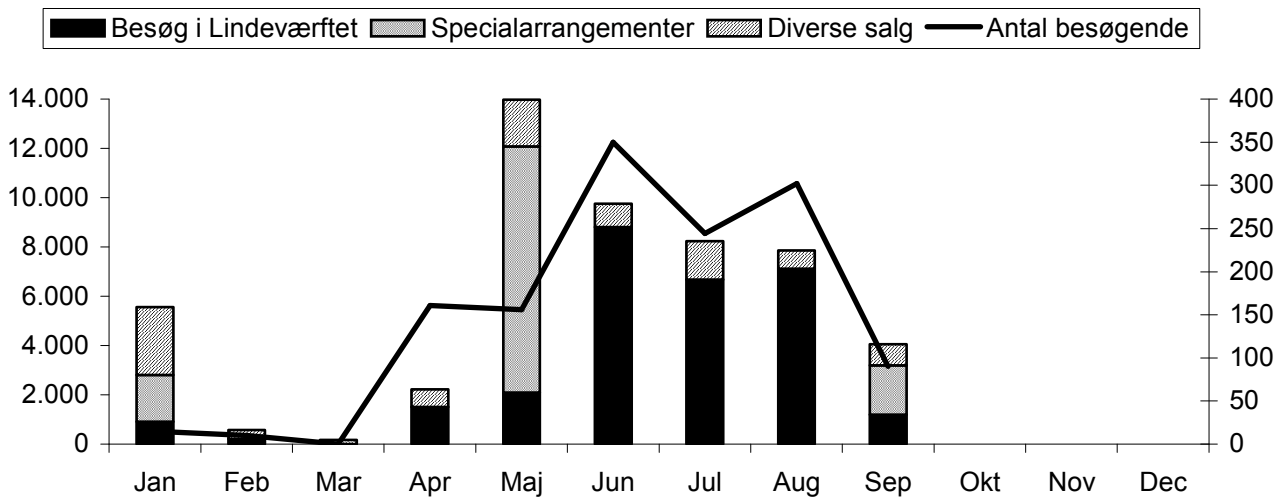
HJORTSPRINGBÅDEN PÅ INTERNETTET

Bortset fra de første 2 uger af året har der gennemsnitlig været 100 gæster på vores hjemmeside pr. uge. I de første 3 uger efter vores tur til Silkeborg havde vi det hidtil største antal gæster på en uge.

Ib Stolberg / Leif Stig Andersen

STATUS FOR EGENINDTÆGTER I 2000

Vi har indtil nu (medio september) haft en entreindtægt på 30.400 kr., inkl. indtægter fra foredrag på Alsingergården og i Lindeværftet i januar. Desuden har vi haft en indtægt på 10.000 kr. for udlejning af båden i 2 dage til arrangementet i Silkeborg i maj og 2.000 i overskud fra arrangementet i Stevningnor ifm. testsejladserne i september. Vi har solgt kort, T-shirts og foredrag for 3.500 kr. Vi har haft udgifter til fremstilling af kort og foredrag på 5.000 kr. Endelig har vi solgt bøger for 6.500 kr. Så alt i alt har vi haft egenindtægter på godt 47.000 kr.

Der er registreret 1.328 besøgende i Lindeværftet.

Leif Stig Andersen